

(อม.๔๙)

คำพิพากษาชั้นวินิจฉัยอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ. ๕/๒๕๖๒

คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. ๕/๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลฎีกา

วันที่ ๒๗ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นางนาที รัชกิจประการ ผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ถูกกล่าวหาอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๙ เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับวันที่ ๑๑ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหา กับลงโทษฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริง

ที่ควรแจ้งให้ทราบเฉพาะกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑, ๑๖๗

ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษาว่า นางนาที รัชกิจประการ ผู้ถูกกล่าวหาจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหา ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ วรรคสอง กับมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ ฐานเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบกรณีพ้นจากตำแหน่ง จำคุก ๒ เดือน และปรับ ๘,๐๐๐ บาท ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑ เดือน และปรับ ๔,๐๐๐ บาท ไม่ปรากฏว่า ผู้ถูกกล่าวหาเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน โทษจำคุกจึงให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด ๑ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙, ๓๐ คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

ผู้ถูกกล่าวหาอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ ตรวจสอบพยานหลักฐานในชั้นไต่สวนประกอบรายงานการไต่สวนของผู้ร้องแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ ผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ โดยไม่แสดงรายการหนี้สินของ นายพิพัฒน์ รัชกิจประการ คู่สมรส

ของผู้ถูกกล่าวหา ได้แก่ เงินกู้ยืม ๒ รายการ เป็นเงิน ๘,๕๗๕,๐๗๙ บาท และ ๒๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และกรณีพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๗ โดยไม่แสดงรายการทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหา ได้แก่ ที่ดิน ๒ แปลง พร้อมโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง ๒ หลัง มูลค่ารวม ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท และหนี้สินของคู่สมรส ๔ รายการ รวม ๙๓,๐๓๙,๙๔๙ บาท ได้แก่ เงินกู้ยืม ๒๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และหนี้สินตามสัญญาซื้อขายหุ้นบริษัท อามา มารีน จำกัด ๓ รายการ จำนวน ๒๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท ๗,๕๓๙,๙๔๙ บาท และ ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับกรณีเข้ารับตำแหน่ง ข้อเท็จจริงยุติตามคำร้องว่า ขาดอายุความทางอาญาแล้ว

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาประการแรกว่า คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ผู้ถูกกล่าวหาอุทธรณ์ว่า การลงโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ เป็นไปโดยไม่ชอบ เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓ จึงไม่มีกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดบังคับใช้ในขณะที่ยุติคำร้อง การที่ผู้ร้องมีคำขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ ประกอบมาตรา ๑๘๘ ผู้ร้องไม่ได้มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบก่อนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวใช้บังคับ จึงไม่ต้องด้วยมาตรา ๑๘๘ ที่ให้มีผลใช้ได้และดำเนินการต่อไปนั้น องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นว่า แม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓ ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มิได้ยกเว้นหรือยกเลิกความผิดฐานเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ แต่อย่างใด โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน

และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ ยังคงกำหนดให้การจูงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบยังคงเป็นความผิดอยู่เช่นเดิม เมื่อผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหาจูงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๑๔ วรรคสอง (๑) และขอให้ลงโทษ ตามมาตรา ๑๖๗ ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยมาตรา ๑๘๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือตามที่คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวยังมีหน้าที่ ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อไปจนกว่าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จะกำหนดเป็นอย่างอื่น และการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ที่ได้ยื่นไว้แล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้ถือว่าเป็นการยื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีมติว่า ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ หรือจูงใจยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริง ที่ควรแจ้งให้ทราบไว้แล้วในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้เป็นอันใช้ได้ และให้ดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้” เห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าว มีเจตนารมณ์ให้การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ที่มีหน้าที่ยื่นบัญชี และการมีมติ ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับให้เป็นอันใช้ได้และให้ดำเนินการต่อไป การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกกล่าวหาจึงให้ถือว่าเป็นการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน

และหนังสือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยคดีนี้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับแล้ว การมีมติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้ได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๘๘ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องจึงมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกกล่าวหา และยื่นคำร้องต่อศาลตามบทบัญญัติดังกล่าว ส่วนที่ผู้ถูกกล่าวหาอุทธรณ์ว่า ผู้ร้องขอให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ ซึ่งไม่ใช่กฎหมายที่มีและใช้อยู่ในขณะกระทำความผิด จึงขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ และถือว่าผู้ร้องไม่ประสงค์ให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ นั้น องค์กรคณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มิได้ยกเว้นหรือยกเลิกความผิดฐานเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ แต่อย่างไร โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ภายหลังการกระทำความผิด ยังคงกำหนดให้การจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ยังคงเป็นความผิดอยู่เช่นเดิมดังที่วินิจฉัยไว้แล้ว การที่ผู้ร้องมีคำขอท้ายคำร้องขอให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ จึงเป็นการประสงค์ขอให้ศาลลงโทษผู้ถูกกล่าวหาและเป็นการอ้างมาตราในกฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดแล้ว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๖) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ วรรคสาม และเนื่องจากโทษทางอาญาตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง

ไม่แตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด กรณีจึงต้องใช้กฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดมาบังคับแก่คดีนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง อันเป็นการปรับบทกฎหมายให้ถูกต้องของศาลที่จะพิจารณาพิพากษาคดีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษามานั้นชอบแล้ว องค์กรคณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อมาว่า การกำหนดมาตรการบังคับทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ตามที่ผู้ถูกกล่าวหาอุทธรณ์ว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกำหนดมาตรการบังคับทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ วรรคสอง โดยผู้ร้องไม่ได้มีคำขอท้ายคำร้องและเป็นกฎหมายที่ถูกยกเลิกไปแล้วโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ถือว่าผู้ร้องไม่ประสงค์ให้กำหนดมาตรการบังคับทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ วรรคสอง และผู้ร้องไม่ได้มีมติไว้ก่อนที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับ กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา ๑๘๘ ที่จะดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ องค์กรคณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นว่า แม้ผู้ร้องจะมีคำขอให้กำหนดมาตรการบังคับทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็ตาม แต่ทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ ต่างก็กำหนดมาตรการบังคับทางการเมืองไว้ และเมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นมาตรการบังคับทางการเมืองที่ใช้ในขณะกระทำความผิดและเป็นคุณแก่ผู้ถูกกล่าวหายิ่งกว่ามาตรการบังคับทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๘๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ภายหลังกระทำความผิด ศาลย่อมมีอำนาจกำหนดมาตรการบังคับทางการเมือง ผู้ถูกกล่าวหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ วรรคสองได้ และเมื่อผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ต่อผู้ร้องกรณีพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นการยื่นตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยผู้ร้องมีมติเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นเวลาหลังจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ดังนั้น กรณีของผู้ถูกกล่าวหาจึงเป็นกรณีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๘๘ วรรคหนึ่ง ที่ให้ถือว่าเป็นการยื่นตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ร้องจึงมีอำนาจดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้ ส่วนที่ผู้ถูกกล่าวหาอุทธรณ์ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ เป็นกฎหมายที่ออกมาภายหลังกระทำความผิดซึ่งมีมาตรการบังคับทางการเมือง ที่มีความรุนแรงกว่ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด จึงไม่อาจนำมาตราการบังคับทางการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ มากำหนดเป็นมาตรการบังคับทางการเมืองแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้นั้น เมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ได้กำหนดมาตรการบังคับทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ ตามคำขอท้ายคำร้องของผู้ร้อง ปัญหาว่าจะนำมาตราการบังคับทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มากำหนดเป็นมาตรการบังคับทางการเมืองแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ นั้น ไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลง จึงไม่จำต้องวินิจฉัย องค์กรคณะวินิจฉัยอุทธรณ์ไม่รับวินิจฉัยที่ศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกำหนดมาตรการบังคับทางการเมืองแก่ผู้ถูกกล่าวหา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ วรรคสอง จึงชอบแล้ว องค์กรคณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหา ข้อนี้นับไม่ขึ้น

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการสุดท้ายว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาลงโทษผู้ถูกกล่าวหาหนักเกินกว่าพฤติการณ์การกระทำผิด หรือไม่ ผู้ถูกกล่าวหาอุทธรณ์ว่าการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ใช้การทุจริตในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง การลงโทษจำคุกมีผลต่อการดำรงตำแหน่งทางการเมือง แม้โทษจำคุกจะรอการลงโทษแต่ถูกตัดสิทธิทางการเมืองไปตลอดชีวิต การลงโทษดังกล่าวจึงหนักเกินแก่พฤติการณ์การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาและไม่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ขอให้ลงโทษสถานเบาโดยลงโทษปรับเพียงสถานเดียว องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นว่า บทบัญญัติในเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นมาตรการหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่ได้กำหนดหลักการไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยกำหนดโทษทางการเมืองในมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “...ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัย...” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนวันที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ระยะเวลาห้าปีตามวรรคหนึ่งให้นับแต่วันที่ผู้พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว” และกำหนดโทษทางอาญาระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่แสดงในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีพ้นจากตำแหน่ง ได้แก่ ที่ดิน ๒ แปลง พร้อมสิ่งปลูกสร้าง ๒ หลัง มูลค่ารวม ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท และหนี้สินของคู่สมรส ๔ รายการ รวม ๙๓,๐๓๙,๙๔๙ บาท ซึ่งเป็นทรัพย์สินจำนวนมากที่ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงต่อผู้ร้องว่า ไม่ทราบถึงการทำธุรกรรมของคู่สมรส และเป็นความผิดพลาดของเลขานุการนั้น แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ตระหนักถึงหน้าที่ที่ตนซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพึงต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ทำให้กลไกการตรวจสอบการทุจริตประพฤตินิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ไม่เกิดประสิทธิผลต่อการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามอุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้อที่ง่ายต่อการกล่าวอ้างเพื่อให้ตนเองพ้นผิดจึงฟังไม่ขึ้นที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลงโทษจำคุกและปรับผู้ถูกกล่าวหาโดยโทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๑ ปี เหมาะสมแก่พฤติการณ์การกระทำความผิดของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

อนึ่ง กรณีเข้ารับตำแหน่งขาดอายุความทางอาญาแล้ว จึงไม่อาจนำมาตรการจำกัดสิทธิทางการเมืองมาใช้บังคับแก่กรณีนี้ได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบกรณีเข้ารับตำแหน่งและบังคับใช้มาตรการจำกัดสิทธิทางการเมืองจึงไม่ชอบ ปัญหานี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์มีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง และมาตรา ๒๒๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ วรรคสาม

พิพากษาแก้เป็นว่า นางนาที รัชกิจประการ ผู้ถูกกล่าวหาจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบเฉพาะกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๒, ๓๓ และมาตรา ๓๔ วรรคสอง นอกจากนี้แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง.

นายอนันต์ วงษ์ประภารัตน์

นายประมวญ รัศศีลธรรม

นางสาวปิยกุล บุญเพิ่ม

นายอธิป จิตต์สำเร็จ

นายทศวัจน์ กนกนาก

นายนิพันธ์ ช่วยสกุล

นายประสิทธิ์ เจริญถาวรโกคา

นายแรงรณ ปริพันธ์พจนพิสุทธิ์

นายเกียรติพงศ์ อมาตยกุล